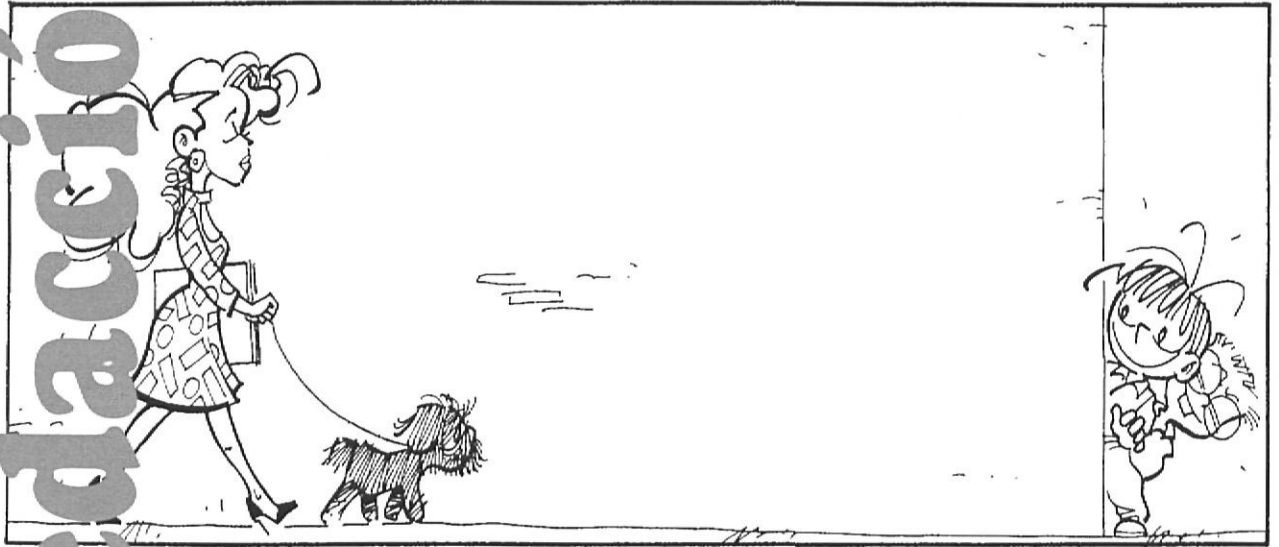
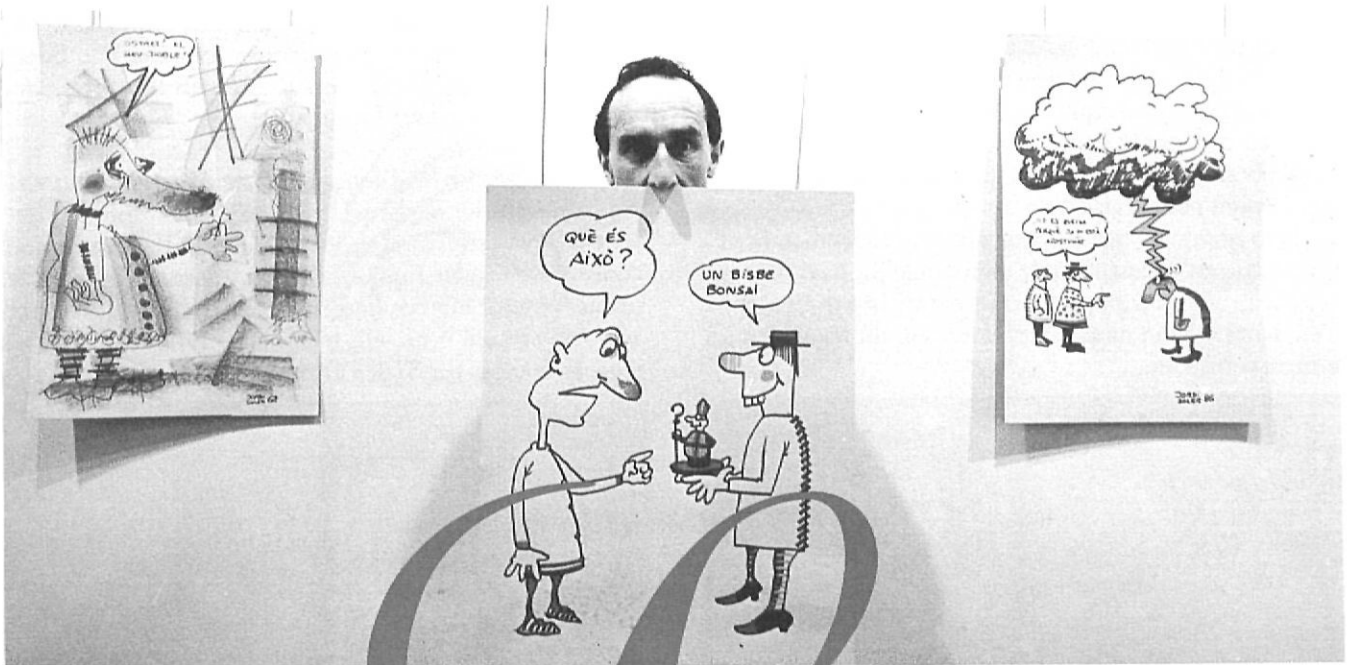

treball de redacció

i féssim una ecografia per la vida, l'obra i els miracles de Jordi Soler, Joan Antoni Poch i Quim Bou, descobriríem que tots tres pateixen una simptomatologia comuna... El diagnòstic ens permetria afirmar amb seguretat que dibuixen acudits i historietes a la velocitat amb què Superman solca els cels de Metropolis.

Tres autors paradigmàtics

Aquesta febre dibuixística, aquesta malaltia incurable, ja se'ls va manifestar de ben petitonets... A l'escola, es passaven les hores decorant i repintant els marges dels lli-

Tebeos made in Girona

Text:
Sebastià Roig

Fotos:
Àngel Reynal i Jordi Soler

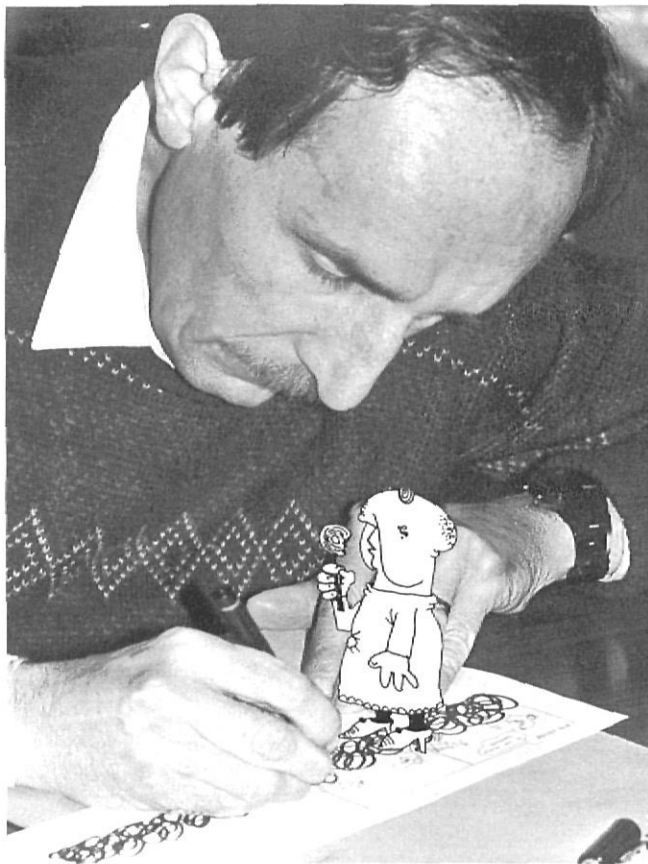
Ninots:
JAP, Quim Bou i Jordi Soler

bres, per fugir del tedi que desprenien els discursos soporífers dels professors. Als companys de curs, és clar, se'ls queia la bava davant la caricatura del profe de ciències, caient de culs, o la de la profe de llatí, sense sostenidors.

A mesura que passaven els anys, per comptes de perdre l'afany per fer ninots, els nostres autors van descobrir que havien perfeccionat l'estil. Llavors, una idea els va creuar pel cap: podien aprofitar aquestes dots artístiques per fer quarts. Dissortadament per a les seves butxaques, ignoraven que fer ninots només és una professió ben remunerada en llocs tan estranys com França, Bèlgica i els Estats Units.

A casa nostra, històricament, els editors han tendit a menysprear i explotar els dibuixants de tebeos. Sovint, els han considerat una colla de ganduls que, per culpa d'algun complex d'infantesa, continuen aferrats als llapis i els plomers; en definitiva, una colla de desaprensus que pretenen cobrar pel que fan, quan, en realitat, haurien d'estar agraïdíssims perquè els editin els seus gargots.

Però nosaltres, que no som editors, celebrem amb vi i gasosa que en aquest racó de món també hi hagi ninotaires. I, tenint en compte que estan creant gairebé d'esquenes al gran mercat barceloní, són un luxe per a les nostres contrades.

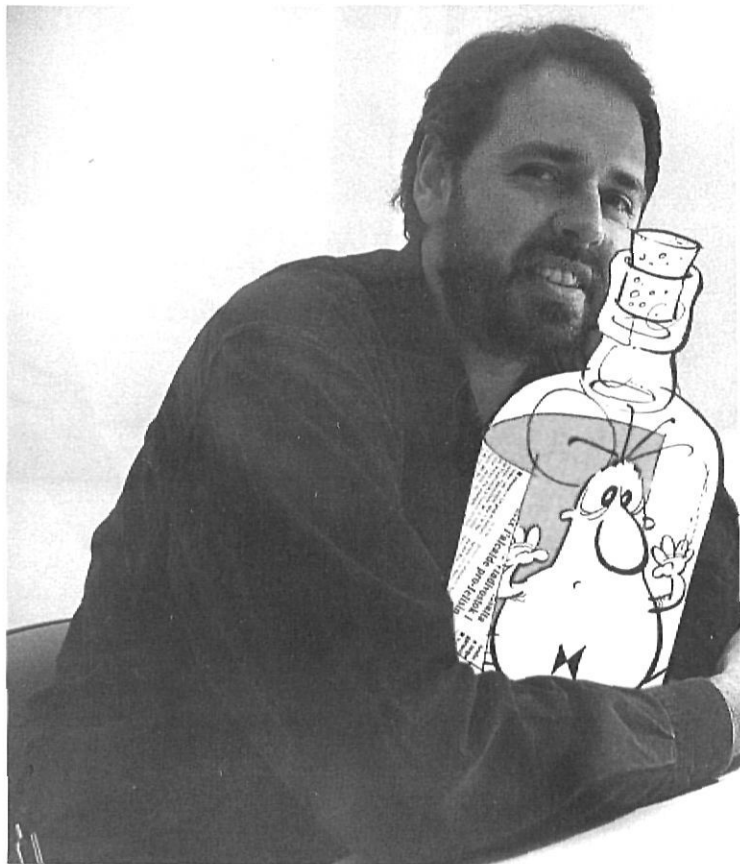
Autors de la mida de Jordi Soler, JAP o Quim Bou s'han de preservar com si fossin óssos del Pirineu o tortugues de l'Albera. Quan algun productor espavilat els descobreixi, se'ns els endurà untant-los amb dòlars, ecus o petrodòlars.

Naturalment, ells no són els únics creadors gironins que s'han capbussat en les càlides aigües del dibuix humorístic. Si ens posem una caçadora d'Indiana Jones i assaltem les hemeroteques, descobrirem ninotaires en fanzines esporàdics com *El llibre de la Selva*, *Cau Còmic/Helter Skelter*, *Empordà Funeral* o *Visca la Xisca!*; ens trobarem en publicacions com *La Coma* o *El Tarlà*; o fins i tot en suplementes dels diaris comarcals i setmanaris locals...

D'altra banda, gent com Manel Mezquita, Enric Bug, Xavi Ramiro, Francesc Anton, Fermín, Pau Sureda, Linsky, NIF, Aliu, Ernest Riera i un llarg etcètera, ha contribuït a ampliar els esquistos horitzons del còmic gironí.

La tria particular d'aquests tres autors, doncs, no respon a un caprici qualsevol. Pel contrari, creiem que durant la seva trajectòria professional, han demostrat una continuïtat regular i una trajectòria coherent, que els ha permès obtenir uns resultats més que satisfactoris. Ara per ara, s'ho creguin o no, ells tres són els ninotaires més temuts en aquesta banda de l'Onyar.

El degà dels humoristes gràfics

El degà dels historietistes gironins, Jordi Soler, és un autor prolífic, irreverent i polifacètic. Soler (Terrassa, 1938) es mou com un peix a l'aigua recreant escenes una mica oníriques, amb una cullerada d'absurd i uns granets de surrealisme. Els lectors d'*El Pint* el poden descobrir a diari, donant vida a un personatge patidor anomenat Sísif.

«A casa tenia un oncle desesperat: volia que continués el seu negoci, un fàbrica d'adobs, i em deia que seria un bohemí», assegura Soler amb un somriure murri. El dibuix, és clar, va prevaler davant els adobs.

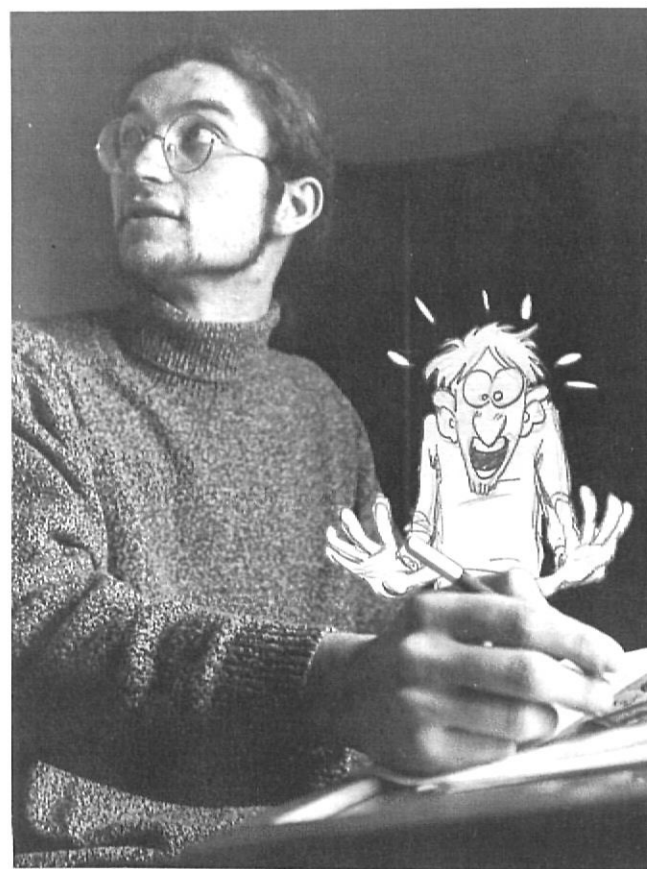
«Sempre he estat un individu incapaç de seguir un mètode», afegeix. «He estat un desastre per als estudis... A un futur dibuixant li aconsellaria que n'aprenGUI, que vagi a una acadèmia de dibuix. Jo vaig anar-hi, però em vaig

si ho penses. Era completament subversiu... i m'ho pagaven! Com que tenien aquell to surrealista, si volies no entendre-ho, no ho entenies. I també connectava molt amb els nanos. Però per la mala llet, no pel candor i la innocència dels ninots».

De l'any 1957 al 1969, Jordi Soler es passava les nits fent dibuixets a l'Arc. «Se'ls enduia la gent. Si els reunissin tots, l'exposició ompliria tota la casa de la Caritat de Barcelona».

Els desconcertants orígens de Sísif

gastar els calers de la matrícula jugant al billar». A l'hora de dibuixar, Soler assegura: «Sempre he procurat no imitar ningú. Ho vaig tenir claríssim des del principi. Si em deien fes això, feia una altra cosa».

Entre els seus autors preferits hi ha Topor, «un dibuixant molt cruel»; Reiser, «l'original, eh!»; i Folon, «un gran il·lustrador... Hi ha coses que t'agraden, perquè en l'obra d'aquell home que t'hi sents a gust. El Màximo, el miro cada dia. A la tele, un senyor va dir: "és que surt un acudit d'en Màximo que no s'entén!"; que digui: jo no l'entenc».

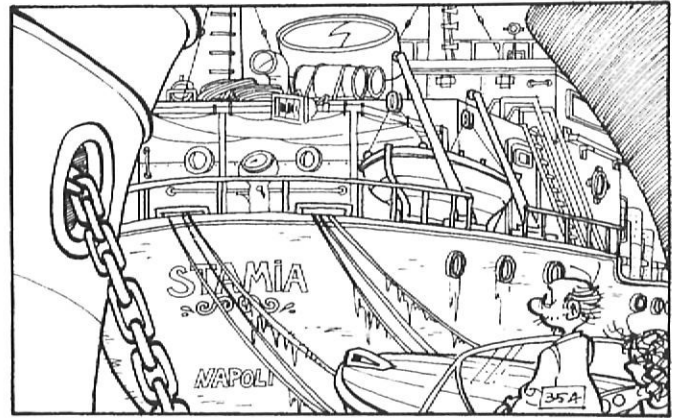
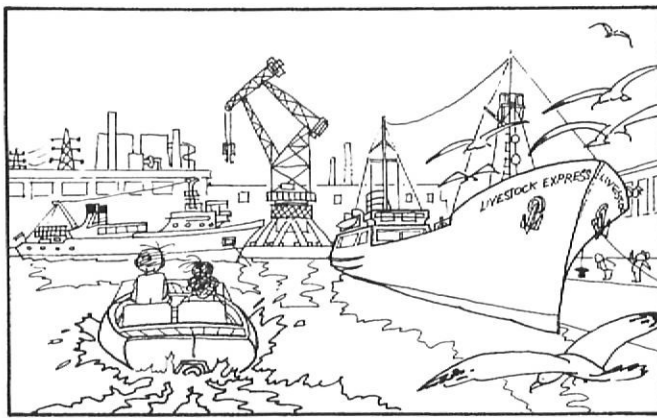
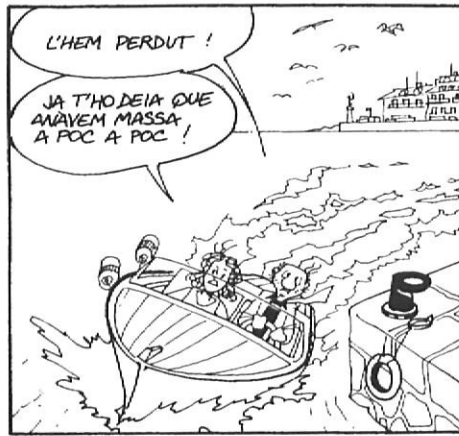
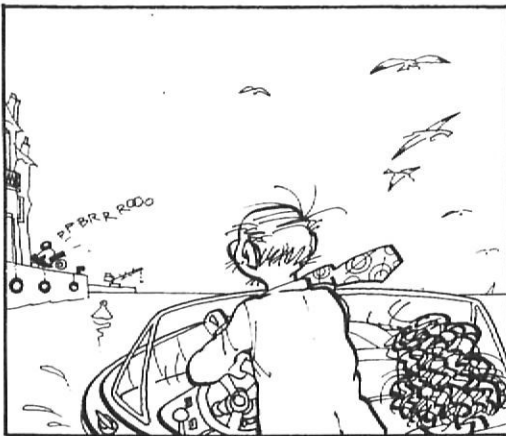
Cap allà als anys 50 i 60 Soler feia historietes en color, en castellà, en la revista para-ecclesial *El Tarlà*. «En ser de l'església, la revista no passava per censura. Em publicaven el que hi portés. Feia coses molt revolucionàries per als nanos de l'època,

Als anys 70, Jordi Soler es va traslladar a Madrid on treballava fent publicitat a l'empresa COINTRA. «Hi feia anuncis, publicitat i els vaig muntar un estudi fotogràfic. També fèiem una revista, que tenia una plana insòlita feta en català. La revista sortia molt bé. Es va acabar amb la depressió econòmica, al començament dels 80».

Treballant a COINTRA, el dibuixant es va trobar amb el model físic que acabaria inspirant-li en Sísif. «En Sísif és la caricatura del *jefe* que tenia a Madrid. Allà ja el dibuixava. Un dia va trobar unes caricatures, les va tancar amb pany i clau en un calaix i em va dir: "El dia que et vulgui fer mal, portaré això al departament de personal per atacar-te. Sé que aquest sóc jo". Em va frapar que l'home s'identifiqués amb el ninot. Volia dir que la caricatura era encertada».

JAP

QUIM BOU

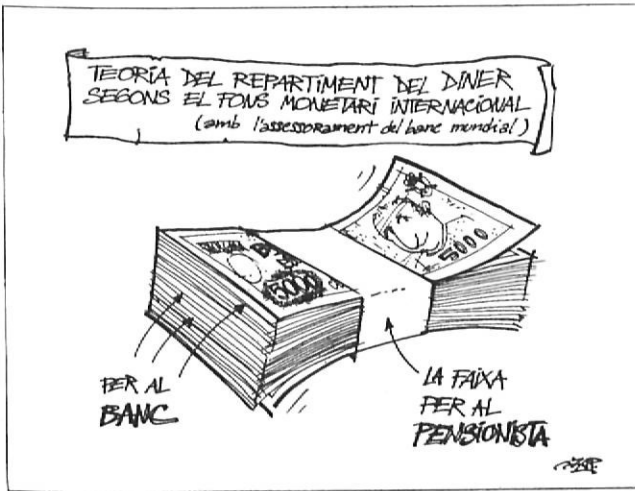
JORDI SOLER

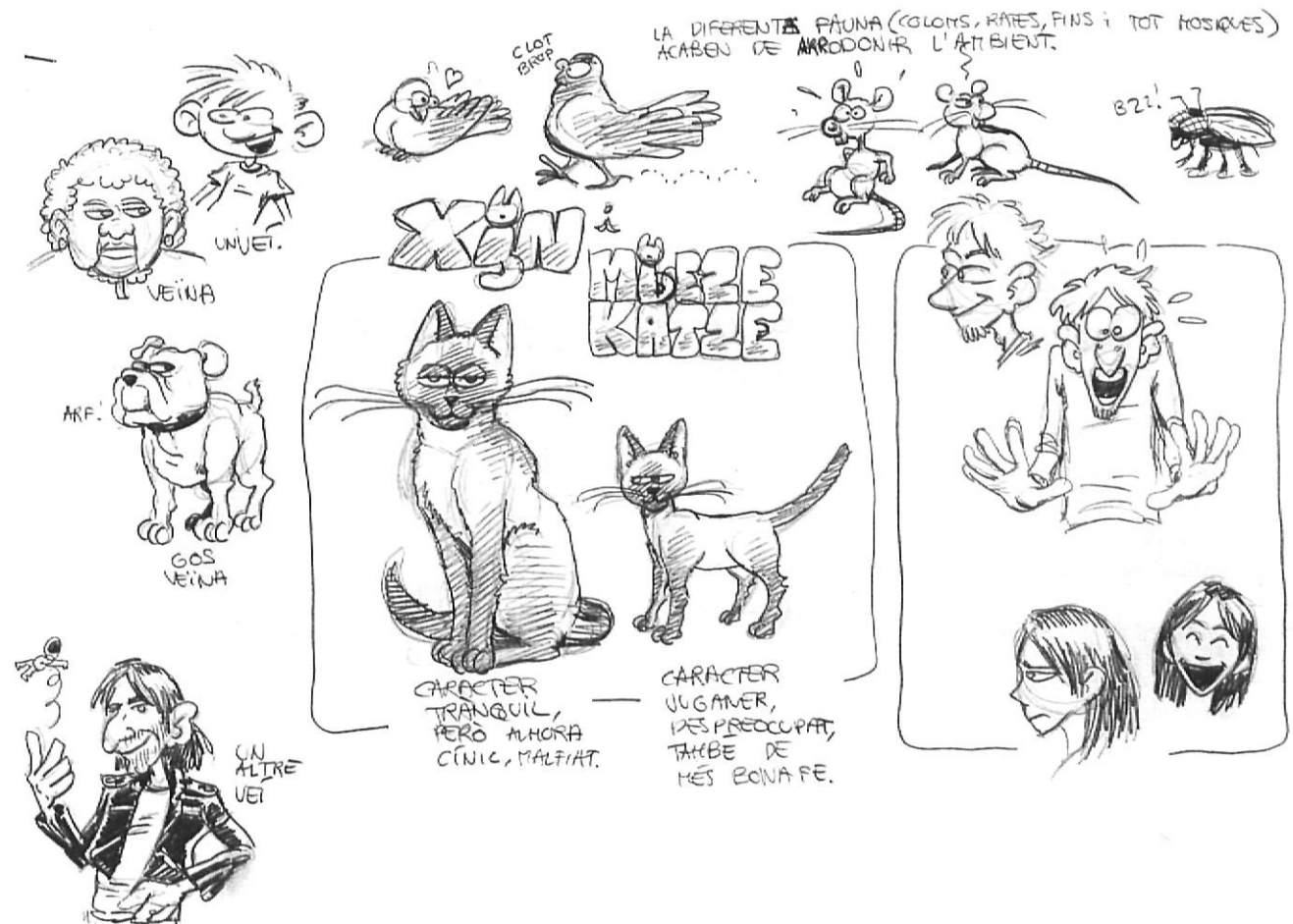
SÈRIE ACADÈMICA

SÈRIE MONETÀRIA

MODA PRIMAVERA-ESTIU 1994

Jordi Soler va tornar a Girona i, l'any 1982, s'instal·lava a *El Punt*. «Hi feia en Sísif. Però el publicaven quan podien. Quan va desaparèixer *Presència* i *El Punt* va assumir-la, vaig maquetar-la. Vaig començar a fer *La Coma*, el *Punt Estiu* i moltes altres coses. Després van venir entrevistes, articles i reportatges... També he recuperat la fotografia. Quan faig una entrevista, en retrato el personatge».

Aquesta multiplicitat de papers ha fet que l'autor rebi algun retret curiós. «Em va escriure un senyor, sorprès en descobrir que qui dibuixava allò era el mateix que escrivia a *Presència*. "Com pot ser que una persona que escrigui unes coses tan maques, faci uns dibuixos tan lletjos?", deia esgarriat».

Soler assegura patir d'incontinència gràfica. «Dibuixo directament amb retolador. No hi ha esborrany. Si en faig, surten malament: perden frescor. Acostumo a emplenar moltes tires i després penso què poden dir els personatges. El diàleg i els globus són ben bé la part final». A l'hora de treballar, l'eina preferida de Jordi Soler és «un retolador Fine Point d'Inoxcrom, recanviable, de punta dura de feltre».

Com se t'acut fer un acudit?

Joan Antoni Poch combina les classes de català a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres amb la producció diària d'acudits i historietes. Poch (Girona, 1958) és conegut i celebrat pel seu acudit diari a *El Punt*, titulat «La punxa d'en Jap». A part d'això, ha il·lustrat infinitud de llibres infantils i ha creat personatges tan entranyables com En Puntet o la Químa Guspira.

Modest i tímid alhora, JAP afirma que li resulta més fàcil «fer els dibuixos que el text humorístic. Per això, per a les produccions llargues, com els còmics de la Químa Guspira, necessito algú que em faci un guió estructurat. Llavors requereixo l'ajut de l'escriptora Àngels Gardella, la meua dona».

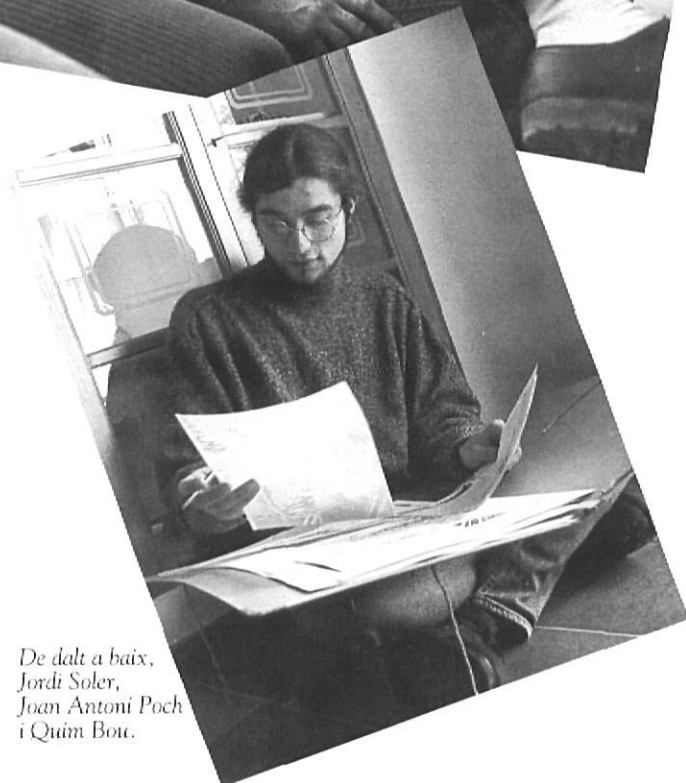
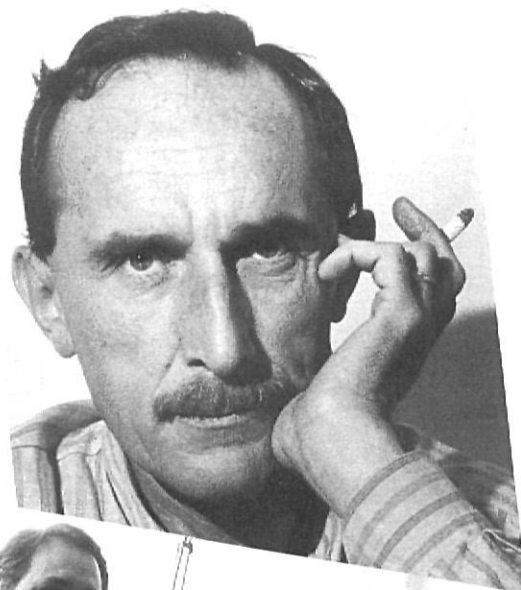
Pel dibuixant, «l'acudit és una manera com una altra de ser cronista del teu temps. Però, naturalment, el llenguatge que fas servir no és el de l'articulista; és molt més ràpid, més impactant. D'aquí, potser, la contundència».

Provar d'arrencar-li un somriure al lector, dia rera dia, és una feina gairebé heroica. JAP se'n surt amb molta traça.

Ell, però, resta importància a la seva feina. «Dibuixar un acudit em porta, com a mínim, mitja hora ben bona. El que costa més és pensar-lo... És qüestió d'estar amb els ulls oberts, llegir els diaris i, sobretot, escoltar com parla la gent. Fas els acudits sobre allò que tenen els altres de ridícul. Un humorista és aquell que és capaç de riure's d'ell mateix, però sobretot dels altres; llavors, això et dura tota la vida: mentre hi hagi gent, hi ha tema».

Rialles antològiques

Amb el títol «JAP: tretze anys i un dia», el Col·legi de Periodistes de Catalunya ha organitzat una mostra itinerant dels millors acudits d'en JAP. L'exposició, que es va inaugurar el 25 d'abril a Figueres, conté una seixantena d'acudits que viatjaran per Barcelona i els ajuntaments de les comarques gironines que ho desitgin.

De dalt a baix,
Jordi Soler,
Joan Antoni Poch
i Quim Bou.

L'antològica «resumeix una mica la meua trajectòria com a dibuixant humorístic en el diari *El Punt*, on vaig començar a treballar el 1981. És divertida perquè s'hi pot observar l'evolució dels ninots: abans eren com una patata aixafada i, de mica en mica, s'han anat humanitzant».

L'exposició, malauradament, no recull cap il·lustració en color o els originals dels dos àlbums que ha realitzat, amb la periodista Quima Guspira com a protagonista. «La Quima va néixer l'any 1991 amb el còmic "Quima Guspira i els falsificadors"; després va venir l'àlbum "L'infern blanc"... Ara n'estem preparant una tercera part, que tindrà més de quaranta pàgines».

Una de les novetats estilístiques més significatives d'aquest tercer àlbum serà «la desaparició quasi total del ròtring, per donar pas a la ploma i el pinzell... És més ràpid. El ròtring és molt fred i encarcerat; és molt precís, però molt poc natural». El guió ja és a punt. «De moment, tenim planificada la meitat de la història i vint-i-cinc pàgines a llapis».

El dibuix de JAP respon a l'estil anomenat línia clara, inspirat en l'escola franco-belga. Es caracteritza per un dibuix clar i sense taca. No és estrany, doncs, que al dibuixant li agradin autors com Hergé a Uderzo passant per Franquin. De dibuixants d'acudits es queda amb Perich i Cesc. «No tenen res a veure amb el que faig. La influència no és directa, sinó de sensibilitat».

Un tomb per la Girona underground

Quim Bou, sens dubte, és el millor dels joves dibuixants que s'han produït a Girona. Bou (Vidreres, 1972) encarna una sensibilitat diferent de la dels autors anteriors. Lector de les historietes de Shelton, Azagra i Crumb, ha connectat directament amb la Girona alternativa, la de la moguda musical, la birra fresca i el *rock and roll*.

No és gens estranya, doncs, la portada de l'últim disc de Sopa de Cabra «Al·lucinosi». Bou explica: «Em va trucar Josep Thió, per la possibilitat de dibuixar-la. Vaig fer una caricatura dels membres del grup, vistos a través d'un ull de peix. Estava tractada amb llapis blanc, sobre fons negre, i alguns tocs d'aerògraf». Anteriorment, l'autor ja havia fet dibuixos per a un àlbum d'Umpah-pah i la portada del primer Lp de Pixamandúries.

D'alguna manera, Bou ha estat l'autor gironí que més ha lluitat per fer-se un lloc en el voraginós món editorial barceloní. «He recorregut algunes editorials... Quan vaig anar a Cavall Fort, van trobar que feia unes cares massa distorsionades i farien por als nens... Fins ara només he publicat a *Makoki*, la revista *GN!* i el fanzine *Psikomoko*».

Un dels personatges més coneguts de Bou és Paku Rata, un ratolí passat, consumidor de birres i canutos que va debutar a *Makoki* (acompanyat de la Tina Guilla). Anteriorment, els gironins havíem pogut gaudir a les pàgines de *La Coma* de les aventures de Quim Pank, on es barrejaven els mons creatius de Vaquer, Azagra i Crumb, o de les seves historietes en fanzines com *Visca la Xisca!*

En l'últim Saló del Còmic, Bou es va mostrar com un autor a tenir en compte, guanyant el primer premi del Concurs d'Historietes que organitzava la Generalitat. L'obra premiada era la historieta «La presa», protagonitzada pels Nants. «Tinc moltes historietes i personatges pensats d'aquest cicle dels Nants. Són aventures centrades en el món dels follets, els nans, les històries de Tolkien...

Odio les del tipus Conan, amb tius catxes i violents».

«Coincidint amb el Saló del Còmic de 1994, l'editorial Virus em va publicar una historieta en un cançoner il·lustrat per diversos dibuixants. He il·lustrat la cançó "Ànima en pena", de Parriana».

Contra el que pugui pensar el lector, Bou és un autor versàtil, capaç de mimetitzar diversos estils i maneres de fer còmic. «Això de vegades m'ha perjudicat, perquè els editors preferirien que en tingués un de consolidat. Els sembla que si en tens dominat un, ja tens molt guanyat».

Bou ha passat per Belles Arts i l'acadèmia de Còmic Josó, on va aprendre la tècnica de l'aerografia. «L'aerògraf només l'utilitzo per a detalls. No fa gaire que el faig servir». De mica en mica «he anat depurant l'estil, despullant-lo de trames amb pluma».

On comprar tebeos?

Fins ara, el lector gironí de còmics ho tenia una mica pelut. Segons quins productes volia llegir, la visita a Barcelona en busca de material era gairebé obligatòria. Per sort, recentment, la Llibreria 22 de Girona ha obert un establiment al carrer Hortes dedicat íntegrament al món del còmic.

Segons explica Guillem Terribas, «Còmics 22 no està solament dedicada al còmic. També incorporem els jocs de rol, *mangas* (còmics japonesos) i vídeo-còmic, és a dir els vídeos que surten amb els personatges dels *mangas*».

En aquests moments, el llibreter estudia «la importació de còmic nord-americà. Però s'ha de fer amb tres mesos d'antelació, val un ronyó i has de pagar els ports. Si no ho vens t'ho quedes».

Des que han obert la botiga, Terribas ha detectat «un increment de lectors de còmics, però confiem que aquest augmenti. Voldríem captar públic de la zona de Banyoles, Celrà o la Bisbal».

Finalment, Còmics 22 farà presentacions de còmics, de la mateixa manera que la 22, la seva germana gran, presenta llibres i altres andròmines culturals.

Sebastià Roig